

Матвіїв Іванна Василівна

*викладач іноземної мови та зарубіжної літератури,
спеціаліст*

ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний коледж»

Матвеев Іванна Васильевна

*преподаватель иностранного языка и зарубежной литературы,
специалист*

ОП НУБиП Украины «Бережанский агротехнический колледж»

Matviiv Ivanna

*Teacher of the Foreign Language and World Literature,
Specialist*

Separated Subdivision NULESU «Berezhany Agrotechnical College»

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ

INNOVATIVE METHODS IN FOREIGN LANGUAGES TEACHING

Анотація. Дана робота спрямована на ґрунтовний аналіз інноваційних методів викладання іноземних мов, які почали активно та стрімко розвиватися у зв'язку зі зростаючою потребою в оволодінні іноземною мовою в короткий термін. Стаття може бути корисна як викладачам іноземних мов у школах та вищих навчальних закладах, так і студентам які навчаються в педагогічних університетах.

Ключові слова: методика, метод, сугестивне навчання, гіпермнезія, самокорекція.

Аннотация. Данная работа направлена на глубокий анализ инновационных методов преподавания иностранных языков, которые начали активно и стремительно развиваться в связи с растущей потребностью в овладении иностранными языками в короткий срок. Статья может быть полезна как преподавателям иностранных языков в школах и высших учебных заведениях, так и студентам, обучающимся в педагогических университетах.

Ключевые слова: методика, метод, суггестивное обучение, гипертнезия, самокоррекция.

Summary. This work is aimed at a thorough analysis of innovative methods of teaching foreign languages, which began to develop actively and rapidly in connection with the growing need of foreign language studying in the short term. The article can be useful for teachers of foreign languages in schools and higher educational establishments, as well as for students studying in pedagogical universities.

Key words: methodology, method, suggestive education, hypermnesia, self-correction.

На сучасному етапі розвитку методики викладання іноземних мов особливий акцент ставиться на нових тенденціях у відборі методів, які орієнтовані на ціль навчання — формування в учнів основних рис мовної особистості. Матеріал, що засвоюється за допомогою подібних методів має сприйматися як інструмент та засіб соціальної взаємодії з партнерами по спілкуванні.

Сьогодні, серед традиційних методів викладання іноземної мови можна виділити так звані нетрадиційні методи, які з'явилися у зв'язку зі зростанням потреби в оволодінні іноземною мовою. До таких методів належать: Метод «громади», сугестивний метод, метод повної фізичної реакції, «мовчазний» метод.

Метод «громади» (метод «радника») був розроблений американським психологом Ч. Курраном. В основі методу лежить гуманістичний підхід до навчання і психологічна теорія «радника», суть якої полягає в тому, що людям необхідна допомога радника-психолога, а його консультації та участь бажані в будь-якому вигляді соціальної діяльності людини, в тому числі й в освіті [4, с. 25].

Метод «громади» характеризується такими рисами:

— у відповідності з гуманістичним підходом до навчання учням належить провідна роль в організації та побудові курсу. Учні визначають зміст навчання і вибирають зручний для них темп і режим роботи.

- вчитель виступає в ролі «радника», який підказує учням фрази, необхідні їм для спілкування іноземною мовою. Він не повинен претендувати на роль лідера чи керівника навчального процесу, не повинен змушувати учнів брати участь у процесі спілкування, якщо вони цього не хочуть.
- програма навчання спеціально не розробляється, оскільки процес навчання розробляється таким чином, що учні спонтанно вибирають тему і мовні засоби.
- основним прийомом навчання є переклад з рідної мови на іноземну.
- організація процесу навчання будується таким чином: учні працюють у групі, вони сидять обличчям один до одного і обговорюють рідною мовою тему бесіди. Потім починається спілкування іноземною мовою. Учитель сидить осторонь і спостерігає за обговоренням, а потім включається в процес бесіди, пропонуючи еквіваленти на іноземній мові. Учні повторюють фрази по кілька разів, а потім записують їх на магнітофон, для того щоб прослухати, якщо знадобиться.

Прихильники методу «громади» відзначають його гуманістичний характер, спрямованість на особистість учня і відсутність стресу в процесі навчання. Використання даного методу передбачає спеціальну підготовку вчителів, бо вчителі шкіл і викладачі іноземної мови вузів не є психологами і не можуть використовувати відповідні психологічні прийоми. Відсутність програм і планів, конкретних цілей і завдань курсу навчання також не сприяє широкому поширенню цього методу, особливо в умовах масової середньої школи [7, с. 118].

Наступним сучасним методом викладання є сугестивне навчання (з латини *suggestio* — навіювання) — це відносно нова система навчання, яка використовує засоби навіювання з навчально-виховною метою [4, с. 26].

Технологія сугестивного навчання, базується на розширенні прихованих можливостей людини, що в свою чергу дозволяє поглибити та зробити більш ефективним навчальний процес. Сугестивне навчання широко використовується в методиці викладання іноземних мов. Болгарський лікар-психіатр Г. Лозанов запропонував своєрідну технологію сугестивного навчання — цілеспрямоване навіювання на основі релаксації (розслаблення, зменшення напруження) у звичайному стані свідомості, що приводить до виникнення ефекту гіпермнезії (надзапам'ятовування). Учений створював на своїх сугестопедичних заняттях своєрідний «концертний» настрій, звертаючись до яскравих образів, міміки, музики та ін.

Технологія Г. Лозанова ґрунтується на певних принципах: відсутність зубріння; навчання без перерв; основою навчання є мотивація та пізнавальний інтерес учнів; проведення навчання великими блоками; комплексність виконання завдань [2, с. 19].

Наука, названа Лозановим «сугестологією», розкриває, на його думку, механізми, які забезпечують вивільнення та мобілізацію резервних можливостей людини краще запам'ятовувати, засвоювати, спілкуватися.

Практичне використання цієї технології навчання довело, що кожен учень здатен запам'ятати набагато більше інформації, ніж під час традиційного навчання. Необхідно звернути увагу на те, що в разі якщо ці знання не знаходять постійного застосування, вони швидко зникають [4, с. 26].

Іншим інноваційним методом є метод повної фізичної реакції. Він розроблений американським дослідником Джеймсом Ашером і поширений в багатьох країнах світу. Цей метод інтегрований зі знаннями з галузі педагогіки, психології, практики іншомовного мовлення і дає змогу здійснювати навчання іноземної мови, орієнтоване на особистісні здатності й уміння учнів [4, с. 28].

Метод повної фізичної реакції — це метод навчання іноземної мови через використання фізичних рухів, як реакції на усні стимули, команди, інструкції. Як правило, цей метод використовується на початковому ступені навчання і базується на твердженні, що відсутність стресових ситуацій значно підвищує мотивацію навчання. Для молодшого школяра цей метод застосовується у вигляді виконання команд, рухливих ігор, ілюстрації жестами й мімікою певних дій і ситуацій тощо. Такий метод навчання ідеально підходить для дітей, оскільки їм притаманне бажання постійно рухатися, імітувати, фантазувати [8, с. 294].

Метод повної фізичної реакції базується на узгодженні мовлення і дії: навчання мовлення здійснюється через фізичну (моторну) активність. Метод пов'язаний з теорією сліду пам'яті в психології, за якою чим частіше та інтенсивніше фіксуються зв'язки в пам'яті, тим сильніші асоціації і більша ймовірність, що вони будуть відтворюватися. Відтворення може відбуватися вербально чи разом з моторною активністю. Поєднання вербальної і моторної активності підвищує ефект відтворення [3, с. 293].

Основними принципами цього методу є:

- 1) розуміння іноземної мови повинно передувати говорінню;
- 2) розуміння слід розвивати шляхом виконання наказів;
- 3) не потрібно примушувати говорити, завдяки наказам та фізичним діям при їх виконанні спонтанно розвивається готовність до говоріння.

Серед вчених-методистів немає єдності щодо доцільності застосування даного методу як методу навчання іноземних мов. Так, деякі з них стверджують, що він може інтегруватися як складова частина в натуральний метод, але ні в якому разі не виступати як самостійний метод. Заперечується й виділення наказів як базових структур для тривалого

засвоєння мови, оскільки це штучна, з точки зору комунікативної моделі, методично недоцільна форма роботи [6, с. 304].

Наступним методом який Кашина Е. Г. розглядає як нетрадиційний є «мовчазний» метод, який спирається на структурний підхід у лінгвістиці і гуманістичне спрямування в психології. Автором цього методу є Г. Гатено [2, с. 20].

Назва методу відображає ідею автора про те, що ініціатива на уроці повинна виходити від учнів, мова яких займає більшу частину навчального часу, а вчитель повинен говорити на уроці як можна менше. Навчання в тиші, на протипагу повторенню і відтворенню за учителем стає прийомом, який сприяє розумовій діяльності та концентрації учнів при виконанні завдання.

Застосування методу «тихого» навчання має певні обмеження, так як припускає високий ступінь зацікавленості учнів і наявність внутрішньої мотивації, що не завжди реально в умовах загальноосвітньої середньої школи. Основним в методі є прості мовні завдання, в яких вчитель моделює слово, вираз, чи речення і викликає учня відповідати. Учень продовжує відтворювати власні зразки співставляючи стару і нову інформацію. При цьому використовуються картинки, «кольорові слова» і інші засоби. Участь вчителя зведена до мінімуму. Відповіді на команди, запитання і візуальні підказки — ось що складає основу діяльності в класі. Процес навчання Гатено бачить як процес особистісного росту, росту обізнаності учня. Відсутність корекції і повторного моделювання вчителя вимагає від учня розвитку

самокорекції. Відсутність пояснень допомагає учням робити узагальнення, приходити до власних висновків і формулювати ті правила, які їм потрібні, виправляють вони один одного самі [4, с. 28].

Серед найновіших методів навчання іноземних мов, що виникли переважно в англійських країнах, все більшого поширення набувають методи, які об'єднують у собі комунікативні та пізнавальні (академічні) цілі. Їх основними принципами є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на учня, цілеспрямованість та змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії при наявності віри у викладача в успіх своїх учнів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук.

Досліджуючи тему різноманітності методів викладання іноземної мови, ми виявили, що вона є надзвичайно глибокою і цікавою. Різноманітні течії і напрямки розроблялися за участю провідних науковців, лінгвістів, психологів, методистів, педагогів і ін. Всі розроблені ними методи, методики, підходи, принесли неоціненний вклад в розвиток методики навчання іноземних мов.

Розвиток наук, а особливо психології, впровадження нових технологій спричинило появу нетрадиційних методів, які набувають зараз великого розповсюдження і популярності. Звичайно, кожен метод має свої позитивні сторони та недоліки, але всі вони успішно функціонують при правильному застосуванні. Можна сказати, що нетрадиційні методи стали цінним надбанням для методики навчання іноземних мов.

Література

1. Витлин, Ж. Л. Эволюция методов обучения иностранным языкам в XX веке / Ж. Л. Витлин // Иностранные языки в школе. — 2001. — № 2. — с. 23.
2. Гапонова, С. В. Обзор зарубежных методов преподавания иностранных языков в XX ст. / С. В. Гапонова // Иноземні мови. — 2005. — № 2. — С. 18–22.
3. Грузинська, І. О. Методика викладання англійської мови в середній школі. / І. О. Грузинська. — К.: Радянська школа, — 1948. — 345 с.
4. Кашина, Е. Г. Традиции и инновации в методике преподавания иностранного языка: учеб. Пособие для студентов филологических факультетов университетов / Е. Г. Кашина. — Самара: Универс-групп, 2006. — 75 с.
5. Котовська, А. Основні тенденції сучасної методики викладання іноземних мов / А. Котовська // English. — 2011. — № 17. — С. 4–7.
6. Ніколаєва, С. Ю. Методика викладання іноземних мов середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / С. Ю. Ніколаєва. — К.: Ленвіт, — 2002. — 328 с.
7. Соловова, Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: Базовый курс лекций: Пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е. Н. Соловова. — М.: Просвещение, — 2002. — 239 с.
8. Asher J. J. The Strategy of the Total Physical Response: An Application to Learning Russian / J. J. Asher // International Review of Applied Linguistics in Language Teaching. — 1965. — 300 p.